

1. 8. 2019

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Dokazování negativních skutečností

I negativní skutečnosti se dokazují. Byť se na tomto jednoduchém tvrzení shoduje odborná veřejnost již několik desítek let, stále zůstává značná část právnické obce v přesvědčení o správnosti poučky, že negativní tvrzení se neprokazují. Tzv. negativní teorie důkazní je přitom dávno překonána.

Negativní teorie důkazní a rozhodovací praxe

Ve svém základu stojí negativní důkazní teorie na tom názoru, že se negativní skutečnosti (něco není, něco se nestalo) neprokazují, protože se prokázat zkrátka nedají, z povahy věci. Účastník řízení, který tvrdí negativní skutečnosti a dovozuje z nich pro sebe příznivé právní následky, je tak zbaven důkazního břemene a bude úspěšný už pouze na základě svého tvrzení, ledaže protistrana bude schopna dokázat opak. Toto na první pohled intuitivní pravidlo lze vyvrátit až s překvapivou přímočarostí, jak ukazují příklady níže. Přes rozšířenost (a mylnost) tohoto názoru ohledně rozdělení důkazního břemene se však jedná pouze o zásadu či pravidlo, které neplyne z žádného ustanovení platného práva. Bohužel se k této teorii v několika svých rozhodnutích hlásí Nejvyšší soud. Například v rozhodnutí ve věci sp. zn. 26 Cdo 4220/2009 uvádí: „V naznačených souvislostech nelze ani opomenout, že tzv. negativní tvrzení se v občanském soudním řízení zásadně neprokazují.“ Bohužel už však Nejvyšší soud neuvádí, z čeho vychází, když toto platící pravidlo v zásadě dovozuje. Jak uvádíme výše, ze zákona nic takového nevyplývá a pokud by toto pravidlo mělo vyplývat z rozhodovací praxe Nejvyššího soudu, tak se jedná o poměrně zjevný důkaz kruhem. Ovšem rozhodovací praxe Nejvyššího soudu obsahuje i opačný názor, který zastávají i autoři tohoto článku: „Nelze důvodně argumentovat skutečností, že žalobci jsou v takovém případě povinni prokazovat tzv. negativní skutečnost. Takový argument je v zásadě poukazem na tzv. negativní teorii důkazního břemene, která vychází z předpokladu, že dokazování neexistujících skutečností je vyloučeno povahou věci, neboť dokázat lze jen to, co existuje, nikoliv to, co neexistuje. Tato teorie je však současnou civilistickou doktrínou – s podrobnou argumentací – považována za překonanou se zdůrazněním, že negativní skutečnosti lze v řízení dokazovat a v soudní praxi k tomu také často dochází, a s tím, že jako určité specifikum se v takových případech uplatňuje „snad jen častější použití nepřímých důkazů.“ (Macur, J. Dělení důkazního břemene v civilním soudním sporu. Brno: Masarykova univerzita, 1996, s. 34)“.

EVERSHEDS
SUTHERLAND

Samozřejmě existují i případy, kdy by trvání na dokazování negativních skutečností bylo obdobně nespravedlivé jako slepé trvání na negativní důkazní teorii. Domníváme se, že dobrým vodítkem pro posouzení takových případů, ve kterých by se skutečně důkazní břemeno ohledně negativních tvrzení mělo obrátit, poskytují rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 1144/2014 a usnesení Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 3312/16: „Jinými slovy, uvedený přístup k rozložení důkazního břemene je obecným pravidlem, které lze v odůvodněných případech modifikovat, neboť striktní dodržování

takového rozložení důkazního břemene by v ojedinělých situacích vedlo k neudržitelnému zatížení strany nesoucí důkazní břemeno, neboť tato strana objektivně nemá a nemůže mít k dispozici informace o skutečnostech významných pro rozhodnutí ve sporu.“ Je tak třeba posuzovat, zda se v daném případě jedná o takovou negativní skutečnost, jež prokázat lze, byť třeba velmi obtížně, nebo skutečnost, kterou například v důsledku chování protistrany prokázat nelze. Že lze obecně prokázat i negativní skutečnost si přitom uvědomuje i zákonodárce, když v antidiskriminačních věcech přenáší důkazní břemeno na žalovaného, který je povinen dokázat, že nedošlo k porušení zásady rovného zacházení – tedy je povinen prokázat negativní skutečnost.

Judikatura přitom u některých typů sporů dospěla k závěru, že je vhodné důkazní břemeno obrátit, či, lépe řečeno, postačí unést pouze břemeno tvrzení. Typickým příkladem bude žaloba na vydání bezdůvodného obohacení. Zde Nejvyšší soud např. ve svém rozsudku sp. zn. 28 Cdo 248/2012 rozhodl, že žalobci k unesení důkazního břemene postačí, prokáže-li, že došlo k předání peněz, nemusí tedy prokazovat neexistenci důvodu pro předání peněz – nemá totiž procesní povinnost neexistenci důvodu ani tvrdit. Dále v rozsudku sp. zn. 33 Cdo 472/2007 Nejvyšší soud rozhodl, že ve sporu o vrácení půjčené částky má žalobce (mimo jiné) břemeno tvrzení, že žalovaný dluh řádně a včas nezaplatil, již však k tomuto tvrzení nemá břemeno důkazní. Své tvrzení o tom, že dluh zaplatil, by tak musel dokazovat žalovaný.

Praktické příklady

Při dokazování negativních skutečností je možno rozlišit dvě situace. První situací je takové skutkové tvrzení, jež lze spolehlivě dokázat stejně tak, jako by v opačné situaci bylo možné prokázat pozitivní tvrzení. Příkladem bude například spor, v němž by jedna strana tvrdila, že protistrana měla postavit dům, ale nepostavila ho. Takové tvrzení je negativní, popírající, že byl postaven dům, přesto lze toto tvrzení prokázat velmi jednoduše – soud se může na vlastní oči přesvědčit, že dům nestojí. Pulkrábek^[1] ve svých článcích na téma dokazování negativních skutečností uvádí i další příklad jednoduše prokazatelného negativního tvrzení – že dlužník nezaplatil v určitý den na určitý účet lze prokázat výpisem z tohoto účtu. Druhá skupina pak obsahuje taková negativní skutková tvrzení, která tak jednoduše a jednoznačně dokázat nejde, například tvrzení, že protistrana o něčem neinformovala, něco neřekla. Důkazní prostředky k dokázání takovýchto tvrzení však přesto existují – například svědecké výpovědi, v krajním případě výpověď účastnická. Je však zřejmé, že v takovýchto případech nebude mít soud jistotu. To však ale ani není cílem dokazování. Důkaz je úspěšný, pokud jsou vyloučeny všechny rozumné pochybnosti – pokud je zde pravděpodobnost hraničící s jistotou. A tohoto stupně mohou dosáhnout i negativní skutková tvrzení z této druhé skupiny – například pokud se tři svědci shodnou, že se nějaká událost nestala a protistrana ani nenabídne důkaz opaku, pak lze hovořit o úspěšně dokázané negativní skutečnosti, ačkoliv samozřejmě není zcela vyloučena možnost, že se přesto událost stala. Již se však právě jedná o nerozumné pochyby, které nemohou zvrátit úspěšnost důkazu.

Závěr

Cílem tohoto článku není hluboká analýza teoretických přístupů k rozložení důkazního břemene v civilním řízení. Spíše se snažíme přispět ke zvýšení povědomí o neplatnosti poučky, že negativní skutečnosti se neprokazují. Tato poučka je pochopitelně využívána stranami v důkazní nouzi, o něco méně pochopitelně ji však přebírají i soudy ve své rozhodovací činnosti. Není pravdou, že se negativní skutečnosti neprokazují. V určitých případech tomu tak skutečně vzhledem k okolnostem věci být může, ale poté je úkolem soudu, aby toto své rozhodnutí o přenosu důkazního břemene řádně odůvodnil. Lapidární konstatování, že se negativní skutečnosti neprokazují, nepostačí.

Mgr. Jan Krampera,
Partner

Lukáš Vacek,
Právní asistent

[Eversheds Sutherland Dvořák Hager, advokátní kancelář, s.r.o.](#)

Oasis Florenc
Pobřežní 394/12
186 00 Praha 8

Tel.: +420 255 706 500

---

[1] Pulkrábek, Z. O dokazování negativních skutečností v civilním soudním řízení (a o některých zásadách zjišťování skutkového stavu vůbec). Právní rozhledy, 2013, č. 17, s. 573 a násl. a PULKRÁBEK, Z. Znovu a trochu jinak o dokazování negativních skutečností. Právní rozhledy. 2018, č. 1, s. 17-20.

© EPRAVO.CZ – Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Právní průvodce českou krajinou](#)
- [Sdílení elektřiny v obecních projektech, změny po 1.8.2026 a zapojení bateriových úložišť](#)
- [Jak naložit s „oznámením“ přestupku soukromých osob? A je to vlastně oznámením ve smyslu zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich?](#)
- [Systémová podjatost ve správním řízení aneb požadavek na překročení nadkritické míry rizika systémové podjatosti](#)
- [Bezpilotní systémy vlastní konstrukce v kategorii Specific: regulační požadavky a praktické aspekty](#)
- [Pacht závodu a zákaz přenechání věci třetí osobě](#)
- [Digitální důkazy z webu v soudním řízení: jak doložit, co bylo online zveřejněno?](#)
- [Nepravomocné povolení stavby a změna územního plánu](#)
- [Letiště a letecké stavby](#)
- [Nejvyšší správní soud vymezuje nové hranice zneužití práva u běžných nákladů na reklamu](#)
- [Limity dohledu nad výkonem znalecké činnosti](#)